

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Správa Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov o pridanej hodnote makroregionálnych stratégií“

COM(2013) 468 final

(2014/C 67/11)

Spravodajca: **Etele BARÁTH**

Pomocný spravodajca: **Stefano MALLIA**

Európska komisia sa 3. júla 2013 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov o pridanej hodnote makroregionálnych stratégií“

COM(2013) 468 final.

Odborná sekcia pre hospodársku a menovú úniu, hospodársku a sociálnu súdržnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 4. októbra 2013.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 493. plenárnom zasadnutí 16. a 17. októbra 2013 (schôdza zo 16. októbra 2013) prijal jednomyselne nasledujúce stanovisko:

1. Úvod

1.1 V apríli 2011 vyzvala Rada Európsku komisiu, aby objasnila zásady vypracovania stratégie Európskej únie pre oblasť Baltického mora (ďalej stratégia pre Pobaltie) a pre podunajskú oblasť (ďalej stratégia pre Podunajsko), posúdila pridanú hodnotu týchto stratégií a predložila správu Rade a Európskemu parlamentu. V decembri 2012 vyzvala Rada Európsku komisiu, aby na základe výsledkov tohto posúdenia predložila do konca roku 2014 stratégiu EÚ pre oblasť Jadranského a Iónskeho mora.

1.2 Na základe žiadosti Európskej komisie vypracoval Európsky hospodársky a sociálny výbor v uvedenom rámci stanovisko na tému významu pridanej hodnoty makroregionálnych stratégií.

1.3 Toto stanovisko EHSV svojím rozsahom pochopiteľne nemôže pokryť makroregionálne stratégie pre pobrežie Atlantického oceánu⁽¹⁾ a stredomorskú oblasť⁽²⁾, ani návrhy EHSV v tejto oblasti.

2. Zistenia a závery

2.1 EHSV súhlasí s najdôležitejšími zisteniami uvedenými v správe.

⁽¹⁾ Stanovisko EHSV na tému „Námorná stratégia pre oblasť Atlantického oceánu“, Ú. v. EÚ C 229, 31.7.2012, s. 24.

⁽²⁾ Stanovisko EHSV na tému „Vytvoriť stratégiu na rozvoj súdržnosti v oblasti okolo Stredozemného mora“, (zatiaľ nezverejnené v Ú. v.).

2.1.1 Zásada výstavby makroregiónov zdola nahor môže byť reálnou odpoveďou na súčasné výzvy v regiónoch. Zásady, ktoré boli doteraz uplatnené v rámci dvoch makroregionálnych experimentov, sa osvedčili ako účinné nástroje zvýšenia sociálnej, hospodárskej a územnej súdržnosti a konvergencie.

2.1.2 Makroregionálny prístup by z politického, environmentálneho a spoločensko-hospodárskeho hľadiska mohol byť užitočným nástrojom na posilnenie spolupráce európskych štátov/regiónov, ktorý by zmierňoval nacionalistické tendencie prostredníctvom väčšieho sociálneho konsenzu, vzájomného rešpektovania a akceptovania a ktorý by mohol pomôcť na základe pridanej európskej hodnoty pre záujmové skupiny realizovať ciele stratégie Európa 2020.

2.1.3 Makroregionálne stratégie môžu byť užitočným nástrojom na odstránenie nedostatkov v komunikácii a informovanosti verejnosti. Obyvateľstvo príslušných lokalít a regiónov a príslušné podniky musia byť lepšie informované o prebiehajúcich programoch a projektoch.

2.1.4 Novou výraznou črtou európskej politiky je rovnocenná spolupráca. Dobrým príkladom jej prvých úspechov sú spoločné úvahy, nadviazané inštitucionálne vzťahy, tvorivejšie plánovanie v rámci týchto dvoch vytvárajúcich sa makroregionálnych stratégií. Nové projekty a iniciatívy, ako aj úspechy citelne presahujúce spoločné konanie, sú prejavom úsilia, ktoré spoločne vyvíjajú spoločenské a hospodárske subjekty v týchto regiónoch.

2.1.5 EHSV súhlasí s najdôležitejšími poučeniami uvedenými v správe.

- výhodnejší by bol nižší počet priorít,
- potrebné je silnejšie politické zaangažovanie,
- potrebných je viac dostupných zdrojov financovania,
- kľúčovou otázkou je zvyšovanie administratívnych znalostí (riadenie, organizácia),
- veľmi potrebné je merať a posudzovať kvalitu a kvantitu výsledkov,
- treba znížiť administratívnu záťaž.

2.2 EHSV upozorňuje, že makroregionálna spolupráca je súčasťou posilňovania demokratizácie EÚ a posilňovania iniciatív prichádzajúcich zdola. Ide tu o pozitívny katalyzátor, ktorý chráni a dopĺňa základné hodnoty EÚ.

2.3 EHSV pozitívne hodnotí dôkladné uplatňovanie metodiky v oznámení, pokladá za zdôvodnené rozsiahle posudzovanie, a to najmä preto, lebo chýba prepracovaná metodika analýzy makroregionálnych stratégií a príslušné štatistické ukazovatele.

2.4 EHSV víta závery Rady z júna 2012, podľa ktorých sa treba usilovať o prehĺbenie vnútorného trhu EÚ a konkurencieschopnosti. Je poľutovaniahodné, že Rada okrem uplatňovania základných zásad (integrácie, koordinácie, viacstupňového riadenia, partnerstva) neprispieva k uskutočňovaniu makroregionálnych stratégií prostredníctvom ďalších základných nástrojov.

2.5 EHSV upozorňuje na to, že hlavným problémom je podľa názoru odborníkov nesúlad medzi decentralizovanou politickou vôľou a financovaním.

2.6 Skutočnosť, že sa udržateľnosť (pozri „modrý“ a „zelený“ rast) a rozvoj infraštruktúry dostal do popredia, je prirodzeným dôsledkom makroregionálneho uvažovania. Toto vytvára európsku pridanú hodnotu.

2.7 Bezprostredne alebo krátkodobo možno očakávať zvýšenie európskej priadnej hodnoty, a to vďaka rastu HDP a zamestnanosti.

2.8 EHSV sa domnieva, že zásada „tri nie“ je už zastaraná: v rámci strednodobého finančného výhľadu na roky 2014 až 2020 sú k dispozícii finančné prostriedky, vytvára sa administratívny a inštitucionálny systém na uľahčenie realizácie a spoločný strategický rámec obsahuje potrebné pravidlá. V záujme posilňovania inovácie, podpory malých a stredných podnikov, vytvárania sietí, zvyšovania zamestnanosti by bolo treba preukázať väčšie pochopenie pre prechod na zásadu „troch áno“ pre makroregionálne stratégie pri posudzovaní podporovaných politík.

2.9 Makroregionálna stratégia musí byť v európskom programovacom období na roky 2014-2020 prioritou. Dohody o partnerstve a operačné programy musia obsahovať „nový“ model územnej spolupráce v rámci dohôd o partnerstve (EFRR, ESF, EPFRV, EMFF). Osobitný dôraz treba klásť na koncepciu „makroregionálneho rozvoja riadeného spoločnosťami“. Má tieto charakteristiky:

- je zameraný na konkrétne oblasti,
- je riadený miestnymi spoločnosťami, makroregionálnymi akčnými skupinami zloženými zo zástupcov verejných a súkromných sociálno-hospodárskych záujmov,
- uskutočňuje sa na základe integrovaných a viacsektorových stratégií miestneho rozvoja,
- je navrhnutý tak, aby zohľadnil makroregionálne potreby a potenciál.

2.10 „Makroregionálny rozvoj riadený spoločnosťami“ bude:

- nabádať makroregionálne spoločnosti, aby rozvíjali prístup zdola nahor tam, kde si okolnosti vyžadujú, aby sa na výzvy reagovalo štruktúrnymi zmenami,
- budovať kapacity spoločnosti a stimulovať inováciu (vrátane sociálnej inovácie), podnikanie a schopnosť zmeny, a to podnecovaním rozvoja a objavovaním nevyužitého potenciálu v spoločnostiach a územiach,
- napomáhať viacúrovňové riadenie tým, že umožní, aby sa makroregionálne spoločnosti mohli vo všetkých oblastiach plne zapojiť do implementácie cieľov EÚ.

2.11 EHSV zvažuje možnosť pripraviť z vlastnej iniciatívy globálnu analýzu významu makroregionálnych stratégií v budúcej Európe a sformuluje návrh ako prispôbiť tieto stratégie, aby sa dosiahla jednotná európska prax rozvoja.

3. Výsledky

3.1 V stanovisku Komisie sa konštatuje, že podľa správ o realizácii stratégie pre Pobaltie a stratégie pre Podunajsko umožnili makroregionálne stratégie vypracovať nové projekty a urýchlili realizáciu už rozbehnutých nadnárodných projektov. Stratégie umožnili vytvoriť siete a tiež spustiť spoločné iniciatívy v príslušných regiónoch. Hlavné projekty môžu byť súčasne vynikajúcou hnacou silou a zároveň vzorovými projektmi pre makroregióny.

3.1.1 Stratégia pre Pobaltie ako prvá vzorová makroregionálna stratégia s tromi hlavnými cieľmi a 15 prioritami, ale hneď na začiatku s vysokou mierou istoty vymedzila tie oblasti, ktoré by mohli byť hlavnými cieľmi regionálnej spolupráce a zároveň byť dobrým nástrojom na uskutočnenie európskych odborných a horizontálnych politík.

3.1.2 Rozvoj námorného sektora, posilnenie regionálnych väzieb, investície do budúcnosti človeka a hospodárskeho rastu sú doposiaľ hlavnými oblasťami, ktoré poskytujú východiská pre iné prístupy k rozvoju makroregiónov.

3.2 Stratégia pre Podunajsko ako druhá prijatá stratégia obsahujúca päť hlavných cieľov a 11 priorít dobre sústredila a obohatila regionálne úvahy a oblasti spoločného konania.

3.2.1 Podobne ako v prípade tematických oblastí stratégie pre Pobaltie aj tu dominujú environmentálne a infraštrukturálne priority (previazanie regiónov, ochrana životného prostredia, posilnenie regiónov), ale návrhy a projekty týkajúce sa zvýšenia hospodárskej a spoločenskej prosperity odrážajú politické zámery zodpovedajúce stratégii EÚ 2020.

3.3 EHSV vo viacerých svojich štúdiách schvaľuje úsilie, ktoré vyvíja Únia s cieľom dosiahnuť čo najefektívnejšie a najúčinnnejšie využívanie dostupných zdrojov. Na to je potrebné zosúladiť nástroje a posilniť spoločné konanie. Prírodnou požiadavkou je využívanie „vonkajších“ zdrojov. Aj v tejto oblasti priniesli makroregionálne iniciatívy nové výsledky. (Uveďme príklad Bádenska-Württemberska alebo koordináciu rizikového kapitálu, o ktorých sa hovorí v správe.

3.4 Obidve skúmané stratégie, ako aj doterajšie stanoviská EHSV z vlastnej iniciatívy, najmä na tému makroregionálnych stratégií pre stredomorskú oblasť a pre pobrežie Atlantického oceánu, vyzdvihujú význam politickej a hospodárskej spolupráce s tretími krajinami a upozorňujú na možnosť zníženie rizík v oblasti bezpečnostnej politiky, na riešenie problémov neregulárneho prístahovateľstva atď.

3.5 EHSV dôrazne upozorňuje na veľký význam pripravovaných dohôd o partnerstve, o ktorých sa rokuje. Treba požadovať

ozrejenie makroregionálnych súvislostí, vhodnú koordinovanú súčinnosť so sociálnymi partnermi, „horizontálne“ zosúladenie krajín a regiónov, projektov a návrhov obsiahnutých v jednotlivých operačných programoch a aktívnu účasť spoločenskej, hospodárskej a občianskej sféry.

4. Návrhy

4.1 EHSV sa domnieva, že prijaté zásady je potrebné a možné ďalej rozšíriť a prehĺbiť.

4.2 Bolo by chybou pristupovať k regiónom len zo zemepisného hľadiska. Treba zohľadniť komplexné spoločenské, hospodárske a historické súvislosti.

4.3 Formulácia „spoločných výziev“ a „zosilnenej spolupráce“ na účely súdržnosti znižuje možnosť funkčnej cezhraničnej interpretácie makroregiónov a vplyv na procesy celoeurópskeho rozvoja a súdržnosti.

4.4 V správe nie je definovaný pojem „európskej pridanej hodnoty“ v súvislosti s makroregiónmi. Podľa EHSV by sa pridaná hodnota v prípade makroregionálnych stratégií mohla vzťahovať len na hodnotu, ktorú nemôžu vytvoriť regióny/členské štáty konajúce samostatne, alebo len za cenu väčších investícií alebo menšej účinnosti.

4.5 Vyjadrenie zásady „troch nie“ bolo kedysi pochopiteľné, ale v súčasnosti panuje zhoda v tom, že by pravdepodobne znamenala zrieknutie sa európskej pridanej hodnoty v čase, keď je ozdravenie ešte stále ohrozené a potrebuje posilnenie.

4.6 V situácii, v akej sa v súčasnosti nachádzajú makroregionálne stratégie, sa uplatňuje taký európsky prístup, ktorý vychádza z toho, že nástroje a zdroje dostupné v jednotlivých regiónoch by sa mohli uplatniť s väčšou účinnosťou v prípade primeranej spolupráce a koordinácie na území zúčastnených členských štátov a regiónov (Európska komisia by pritom zohrávala skôr druhotnú úlohu). Na makroregionálnej úrovni sa takto vytvára európska pridaná hodnota.

4.7 Podľa EHSV je pravdepodobné, že európska pridaná hodnota, ktorá sa môže vytvoriť na úrovni makroregiónov, by výrazne vzrástla vďaka vytvoreniu ďalších nástrojov, rozšíreniu právnej a inštitucionálnej kapacity a využitiu dodatočných zdrojov.

4.8 V rámci posúdenia scenárov rozvoja Európskej únie do roku 2020 a niektorých z ich návrhov celoeurópskeho významu, ako sú napríklad ciele a osobitné fondy mechanizmu „Connecting Europe“, je potrebné na každej úrovni požadovať kontrolu „pridanej hodnoty“ v prípade, že k investovaniu alebo rozvoju dôjde v súvislosti s využívaním európskych fondov.

4.9 Rozšírenie takýchto nástrojov na makroregionálnej úrovni je nevyhnutnou podmienkou realizácie stratégie Európa 2020.

4.10 Podľa EHSV rozšírenie politického, inštitucionálneho, právneho a finančného rámca okrem kontroly „európskej pridanej hodnoty“:

— by pomohlo rýchlejšie sa dostať z krízy,

— pokiaľ ide o budúcnosť Európy by umožnilo v rámci kontroly inštitucionálnych reforiem a právnych predpisov dôkladnejšie kontrolovať, nakoľko opatrenia prijímané členskými štátmi rešpektujú európsku logiku a sú v súlade so zásadami „pridanej hodnoty“, a to aj vtedy, ak príslušný rozvoj a príslušné investície nie sú uskutočňované priamo využívaním európskych fondov.

— by mohlo vytvoriť významnú dodatočnú hodnotu v prospech rastu a tvorby pracovných miest.

4.11 EHSV sa domnieva, že posilnenie politického riadenia zameraného na rozvoj predstavuje významnú európsku pridanú hodnotu v oblasti pôsobenia makroregionálnych stratégií a možno predpokladať, že striedavé politické napätie medzi zástancami federácie a nacionalistami, ktoré je príznačné pre doterajšiu históriu Európskej únie, je možné zmierniť posilnením koordinácie a kooperácie na strednej úrovni.

4.12 Podľa EHSV je možné makroregióny vnímať aj z takého funkčného hľadiska, podľa ktorého rozvoj cezhraničných európskych hodnôt, ako aj iné opatrenia obsahujúce moderné siete posilňujú rast Únie a zároveň jej súdržnosť.

4.13 EHSV navrhuje, aby v prístupe k makroregiónom došlo k pokroku na politickej úrovni. Rada by mala vysloviť principiálnu podporu iniciatívam prichádzajúcim „zdola“ a poskytnúť pomoc všetkým inštitúciám „zo strany“ a „zhora“. Na základe doterajších skúseností by sa všeobecne mohlo uvažovať o týchto oblastiach (funkciách):

- a) Výskum, vzdelávanie, vyučovanie jazykov, spolupráca v oblasti kultúry a zdravia.
- b) Spolupráca v oblasti energetiky, ochrany životného prostredia, logistiky, dopravy a verejných služieb (voda, odpadová voda, komunálny odpad).
- c) Spoločné plánovanie štátnych orgánov, regionálnych inštitúcií a územných samospráv.
- d) Posilnenie účasti občianskej sféry a mimovládnych organizácií.
- e) Spolupráca v oblasti bezpečnosti a migrácie.

f) Praktické posilnenie konkurencieschopnosti trhu (konkrétna spolupráca na trhu práce, pri podpore malých a stredných podnikov alebo vytváraní rozvojových fondov).

g) Spolupráca v oblasti štatistiky.

4.14 Makroregionálne stratégie môžu byť vynikajúcimi nástrojmi cezhraničnej spolupráce medzi mestami, vytvárania sietí technologických centier a rýchlejšieho šírenia inovácie.

4.15 Ide väčšinou o také oblasti, v rámci ktorých sú opodstatnené integračné iniciatívy vychádzajúce zdola môže tu výrazne vzrásť úloha hospodárskych a sociálnych rád. Správa nehovorí o význame účasti a konzultovaní hospodárskych a sociálnych odvetví.

5. Cesta vpred

5.1 EHSV súhlasí s tým, že k subjektom zúčastneným na makroregionálnych stratégiách treba pristupovať ako k horizontálnej zodpovednosti ich vlád.

5.2 EHSV sa domnieva, že úlohy administratívnej povahy treba maximálne zredukovať, a že Európska komisia musí vypracovať a navrhnúť nové metódy na zabezpečenie účasti verejnosti, akou je napríklad elektronická demokracia. Zvýšenie účasti nie je uspokojivé ani v oblasti prípravy, ani v oblasti realizácie.

5.3 Treba preto uplatniť zásadu, podľa ktorej makroregionálne ciele sa musia premietnuť do všetkých dohôd o partnerstve a operačných programov.

5.4 Európska komisia by mala podporiť uplatňovanie osvedčených postupov v súvislosti s aktuálnymi programovacími nástrojmi aj v prípade regiónov, ktoré sú vo fáze prípravy alebo o ktorých sa diskutuje.

5.5 Podľa EHSV nedostatok kapacít v oblasti riadenia bude možné odstrániť len vtedy, ak sa preukáže, že ich zvýšenie je v záujme efektívneho využívania zdrojov.

5.6 EHSV pokladá za potrebné uplatniť zásadu zavedenia reálnych ukazovateľov na zabezpečenie kontroly napredovania, ale sa domnieva, že aktívna účasť Komisie a iných európskych inštitúcií je nevyhnutná hlavne pri vypracúvaní ukazovateľa pridanej hodnoty a to vzhľadom na jeho viacúrovňový charakter.

5.7 EHSV súhlasí s posilnením prístupu „zdola – nahor“, ktorý sa ukázal doteraz ako úspešný, ale domnieva sa, že je žiadateľné vo väčšej miere zapájať partnerov z hospodárskej, environmentálnej, sociálnej a miestnej oblasti a nadväzovať „horizontálne“ vzťahy s novovytvorenými makroregiónmi.

5.8 EHSV sa domnieva, že treba urýchliť zavádzanie systémov riadenia stratégií a usilovať sa nielen o zachovanie ich jedinečnosti, ale aj o ich šírenie.

5.9 EHSV navrhuje zvážiť, či by Európska komisia pri vypracúvaní nových foriem riadenia, nemohla podporiť takú alternatívu, ktorá by mohla vyústiť na území Európskej únie do „strednourovňového“ makroregionálneho riadenia zameraného na rozvoj.

5.10 Makroregionálne iniciatívy majú v podstate dva rozmery. Jeden cezhraničný a jeden európsky. Podľa EHSV bola doterajším cieľom výlučne spolupráca a koordinácia medzi jednotlivými krajinami. Jedným z najdôležitejších záverov správy je veľmi pozitívne úsilie o to, aby spoločná činnosť mala európsky rozmer a tým produkovala európsku pridanú hodnotu.

5.11 Podľa EHSV makroregionálne iniciatívy s európskym rozmerom, ak sa im dostane primeranej podpory, môžu prispieť k zvýšeniu politickej dôveryhodnosti Únie a vďaka zvýšenej účasti spoločnosti aj k zavedeniu novej praxe rozvoja.

5.12 Znovu sa vynára otázka, či politické záväzky, ktoré sú prijímané na úrovni Únie a ktoré treba splniť na miestnej úrovni, by sa nemohli doplniť o makroregionálne záväzky, ktoré by sa zrealizovali na európskej úrovni. Referenciou by tu mohla byť aj „zosilnená spolupráca“, na ktorú sa odvoláva Komisia.

5.13 Európska komisia právom konštatuje, že makroregionálne prístupy a prístupy založené na morských oblastiach majú riešiť podobné problémy, ale tento bod odráža vnútorné rozdelenie Komisie a nebezpečenstvá spojené s rozdrobením stratégií. Prvky námorných stratégií nie je možné predstaviť ako makroregionálne bez toho, aby zložky, ako infraštruktúra pre pobrežia morí alebo oceánov, urbanizácia, výroba atď., neboli alebo nemohli byť prepojené s kapacitou morí alebo oceánov, ktoré majú určitý význam z hľadiska nebezpečenstva, produkcie a ochrany.

5.14 Nepochybne je potrebné prijať závery správy, podľa ktorých existujú ďalšie nevyužitú možnosti. Na druhej strane je však neprijateľný názor, že je možné ďalšie rozšírenie a posilnenie činností, ale „bez účasti Komisie alebo výlučne v rámci medzinárodných programov“.

5.14.1 Toto je jediný bod hodnotenia, z ktorého jednoznačne vyplýva, že Európska komisia sa nechce podieľať na vypracúvaní alebo realizácii makroregionálnych stratégií, hoci podľa nej možno ešte vymyslieť a uplatniť veľa vzorov. Neodpovedá však na to, o aké vzory ide.

5.15 EHSV vyzýva Komisiu, aby naďalej zohrávala ústrednú úlohu v rozvoji a realizácii makroregionálnych stratégií. EHSV takisto vyzýva Radu, aby poskytla Komisii nástroje a zdroje, ktoré sú potrebné na riadne plnenie tejto úlohy.

5.16 Pojem medzinárodných programov odkazuje na to, že programy s európskou pridanou hodnotou by mohli získať určitú podporu, hoci aj v rámci troch „nie“. Ide napríklad o programy zamerané na lepšie plnenie predpisov o ochrane životného prostredia, zvýšenie cielených investícií do prepojenia na úrovni EÚ alebo inovatívnu „kritickú“ masu.

5.17 Správa neobsahuje ani najmenšiu zmienku o spôsobe využitia európskej pridanej hodnoty, jej hodnotení, formách využitia výsledkov a iných podnetoch.

5.18 Závery sú prekvapivo stručné a podľa EHSV by sa mali výrazne rozšíriť, aby vyhovelí požiadavkám vyplývajúcim z názvu. Otázka riadenia je pochopiteľne dôležitá, pretože Európskej únii nakoniec prináleží rozhodnúť o všeobecných otázkach riadenia.

5.19 Makroregionálna perspektíva by mohla byť z politického aj environmentálneho a spoločensko-hospodárskeho hľadiska dobrým nástrojom na posilnenie spolupráce medzi členskými štátmi EÚ a regiónmi, na oslabenie nacionalistických snáh pomocou spoločenského konsenzu, rešpektu a vzájomnej akceptácie, ako aj na vytvorenie európskej pridanej hodnoty pre zainteresované spoločenstvá a tým prispieť k dosiahnutiu cieľov stratégie Európa 2020.

5.20 Makroregionálne stratégie môžu byť užitočným nástrojom na odstránenie nedostatkov v oblasti komunikácie a informovania obyvateľstva. Obyvateľstvo a hospodárske subjekty príslušných miest a regiónov musia byť lepšie informované o prebiehajúcich programoch a projektoch.

V Bruseli 16. októbra 2013

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE